

Актуальні проблеми студентського волейболу в Україні

Радченко О. В., Дмитрук В. С., Ковальчук В. Я.

Луцький національний технічний університет

Анотація. В останні роки в Україні студентський волейбол занепадає. Прослідковується ця тенденція за виступом студентських команд на Всесвітніх Універсіадах. Всесвітня Універсіада - 2019, українські збірні виступили вкрай невдало. Серед 20 чоловічих команд наша збірна посіла 13 місце, а серед 16 жіночих колективів – тільки 14. А ще зовсім нещодавно були часи, коли українські волейболісти-студенти на Всесвітніх Універсіадах боролися виключно за медалі. Так, в 2011 році на Універсіаді в Китаї чоловіча збірна України стала срібним призером, а жіноча посіла 6 місце. У 2013 році на Універсіаді в Казані чоловіча збірна України в матчі за третє місце програла збірній Японії. На Універсіаді 2015 року у Південній Кореї обидві наші збірні стали срібними призерами, а на Універсіаді 2017 року, яка проходила на Тайвані, жіноча збірна України завоювала бронзові нагороди, а чоловіки в матчі за 3 місце знову поступилися збірній Японії. Повертаючись до турніру Всесвітньої Універсіади 2019 слід зауважити, що і чоловіча, і жіноча збірна України були непогано укомплектовані гравцями, які виступають у вітчизняній Суперлізі, причому деякі з них мають навіть досвід виступу за національну збірну країни. **Мета дослідження:** полягала у визначенні чинників які впливають на розвиток студентського волейболу в Україні. **Методи дослідження:** аналіз наукової, методичної літератури та періодичних видань, анкетування тренерів, методи математичної статистики. **Організація дослідження:** дослідження проводилось у вищих навчальних закладах України: Луцька, Тернополя, Рівного, Хмельницького, Житомира та Києва. У дослідженні взяли участь 20 тренері закладів вищої освіти України III-IV рівня акредитації. **Висновки.** Анкетування показало, що велика кількість чинників впливає на розвиток студентського волейболу в Україні, а саме: 50% – тренерів вважає, що студентський волейбол не отримує значної підтримки від адміністрації ЗВО (закладів вищої освіти) та ФВУ (федерації волейболу України); рівень абітурієнтів-спортсменів, яких готують ДЮСШ недостатній (відзначило 75% тренерів університетів); у 40% студентів-спортсменів відсутня достатня мотивація до тренувального процесу; 40% опитаних тренерів відзначають відсутність змагань для збірних команд ЗВО на місцевому рівні; 50% респондентів відзначають, що ФВУ проводить змагання без урахування думки тренерів. Як якісну фінансову підтримку волейбольної команди з боку керівництва ЗВО оцінило 60% тренерів. 90% опитаних тренерів вважають роботу ФВУ з популяризації студентського волейболу незадовільною. У відсутності підтримки з боку ФВУ змагання з волейболу проводяться виключно за кошти ЗВО.

Ключові слова: анкета; волейбол; студентські команди; спортсмени; тренер.

Вступ. В останні роки в Україні студентський волейбол занепадає. Прослідковується ця тенденція за виступом студентських команд на Всесвітніх Універсіадах.

Всесвітня Універсіада – 2019, українські збірні виступили вкрай невдало. Серед 20 чоловічих команд

наша збірна посіла 13 місце, а серед 16 жіночих колективів – тільки 14. А ще зовсім нещодавно були часи, коли українські волейболісти-студенти на Всесвітніх Універсіадах боролися виключно за медалі (<https://www.volleyball.ua>). Так, в 2011 році на Універсіаді в Китаї чоловіча збірна України стала срібним призером, а жіноча посіла 6 місце. У 2013 році на Універсіаді в Казані чоловіча збірна України в матчі

© Радченко О. В., Дмитрук В. С., Ковальчук В. Я.

за третє місце прогала збірній Японії (Морозовський, 2010).

На Універсіаді 2015 року у Південній Кореї обидві наші збірні стали срібними призерами (<https://www.Volleyball>), а на Універсіаді 2017 року, яка проходила на Тайвані, жіноча збірна України завоювала бронзові нагороди, а чоловіки в матчі за 3 місце знову поступилися збірній Японії.

Повертаючись до турніру Всесвітньої Універсіади 2019 слід зауважити, що і чоловіча, і жіноча збірна України були непогано укомплектовані гравцями, які виступають у вітчизняній Суперлізі, причому деякі з них мають навіть досвід виступу за національну збірну країни.

Одразу ж після набуття Україною незалежності, проводились різноманітні турніри та змагання з волейболу для студентських команд, змагання студентської ліги, але кількість команд учасниць різноманітних змагань цього популярного виду спортивних ігор зменшується. Так змагання Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» в сезоні 2004-2005 років налічувала 22 чоловічих та 16 жіночих команд (<http://www.fvu.in.ua>). А у Чемпіонаті України 2018-2019 р.р. серед студентських команд брало участь 12 чоловічих та 4 жіночі команди (ФВУ, 2004).

Відомий волейбольний арбітр, голова Комітету фізкультури і спорту Міністерства освіти України Михайло Мельник, а зараз Президент ГО «Федерація волейболу України» висловив сподівання, що за студентським спортом, зокрема волейболом, стоять майбутні успіхи наших атлетів. До речі, як відомо, склад національних збірних України, які виступали в кваліфікаційних турнірах до Євро-2017, відсотків на 90 повторює кадровий боєкомплект студентських команд (<https://www.radiosvoboda.org>).

Як зазначає О. Л. Морозовський, якщо розглядати розвиток волейболу в клубі, у регіоні, у країні як систему заходів, спрямованих на виховання талановитих

гравців і створення конкурентоздатних команд, як реально цілісну систему, то слід, мабуть, розглянути у якості підсистем:

а) комплекс заходів із пошуку, відбору, виховання юних волейболістів у якості резерву професійних команд. Певною мірою з цією ж метою може використовуватися масовий та студентський волейбол;

б) безпосередня підготовка команд. Створення чіткої системи змагань. Організація таких змагань, які б відповідали усім вимогам і завданням розвитку волейболу, які б ще забезпечували рентабельність клубної діяльності;

в) забезпечення ефективного керівництва на рівні клубного менеджменту, діяльності регіональних і національної Федерацій та інших керівних органів (Міністерство, Комітети, ДСО тощо) (Морозовський, 2010).

В нашому дослідженні була спроба з'ясувати проблеми студентського волейболу, питання «Що спричинило відтік такої кількості команд із студентської ліги?».

Мета дослідження – виявити чинники які впливають на розвиток студентського волейболу в Україні.

Завдання роботи:

1. Виявити проблеми які виникають при проведенні чемпіонату студентської ліги.
2. Проаналізувати чинники які впливають на розвиток студентського волейболу в Україні.

Матеріали і методи дослідження.

Під час роботи для вирішення поставлених завдань застосовувались наступні методи дослідження: аналіз наукової, методичної літератури та періодичних видань, анкетування тренерів, методи математичної статистики.

Організація дослідження: дослідження проводилось у вищих навчальних закладів України: Луцька, Тернополя, Рівного, Хмельницького, Житомира та Києва. У дослідженні взяли участь 20 тренері закладів вищої освіти України III-IV рівня акредитації.

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або

практичними завданнями. Дослідження виконане в межах теми 1.3 «Парадигма здорового способу життя в дискурсах фізичного виховання і спорту» Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. та ініціативної теми «Основи теоретичної підготовки у спорті» Львівського державного університету фізичної культури на 2013–2017 рр.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналізування наукової та методичної літератури дали змогу виявити основні напрями наукових досліджень у студентському спорті пов'язані із вивченням сукупності даних організаційного та методичного характеру, удосконаленням структури і змісту студентського спорту, вивченням стану матеріально-технічного, науково-методичного забезпечення, покращенням правової захищеності діяльності та загалом мотивуванням студентів до систематичних занять спортом (ФВУ, 2018; Мельник, & Пітин, 2015a; 2015b). А визначенням чинників які впливають на розвиток студентського волейболу в Україні досліджень обмаль. У 2014 році прес-служба ФВУ запропонувала тренерам усіх команд-учасниць студентської ліги відповісти на п'ять питань, які стосуються не лише сьогодення студентського чемпіонату, але, що дуже важливо, його подальших перспектив (<https://www.volleyball.ua>). Отримані відповіді та побажання тренерів не знайшли подальшого відображення та підтримки в нормативних документах ФВУ, а саме регламенті Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» та календарі Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга». Для вивчення проблем студентського волейболу в Україні та перешкод, які переслідують тренерів команд для розвитку даного виду, нами була розроблена анкета. Тематика анкети: «Чому відбувається занепад студентського волейболу в Україні?» Опитування проводилось серед тренерів чоловічих команд.

На запитання анкети: «Яким Ви бачите розвиток українського

студентського волейболу в майбутньому?» отримали наступні відповіді: 50% – тренерів вважає, що студентський волейбол має отримувати більшу підтримку від адміністрації ЗВО та ФВУ, 25% – припускають, що необхідно проводити більшу кількість змагань різного рівня, 20% – вважають, що необхідно спростувати систему вступу для абітурієнтів, які займаються спортом, 5% – відзначили, що хотіли, щоб рівень підготовки спортсменів студентських команд був кращим.

Відповідаючи на питання: «Чи задоволені Ви рівнем підготовленості абітурієнтів-спортсменів, які є випускниками ДЮСШ?», 75% – опитаних дали відповідь «ні», 25% відповіли «так».

На наступне питання анкети: «Що на Вашу думку перешкоджає вступу спортсменів у заклади вищої освіти України?» відповіді розподілились так: 50% – вважає низький рівень знань абітурієнтів та невисокий бал сертифікатів незалежного оцінювання, 30% – небажанням вступників далі займатись спортом, 10% – продовжують спортивну кар'єру в професійних клубах, де отримують фінансову винагороду, 10% – з відповіддю не визначилися (рис 1).

Відповідаючи на четверте питання анкети: «Чи достатньо проводиться спортивних змагань на місцевому та всеукраїнському рівні для студентських команд?» 40% – фахівців відповіло, що жодних змагань не проводиться на місцевому рівні для збірних команд ЗВО, 50% – вважає, що студентський волейбол нікому не потрібний і ФВУ проводить змагання для «галочки» без врахування думки тренерів команд, 10% – відповіли, що кількість змагань достатня (рис 2).

На питання анкети: «Чи достатня мотивація у студентів спортсменів до тренувального процесу?» варіанти відповідей засвідчили: 60% «так», 40% – «ні».

На питання: «Що на Вашу думку заважає студентам-спортсменам покращувати рівень спортивної майстерності?» 40% респондентів вважає, що це низька мотивація студентів, 30% – поєднання навчального та тренувального

процесу, 20% – поєднання навчального, тренувального процесу та роботи, 10% –

незадовільний рівень матеріально-технічної бази ЗВО.

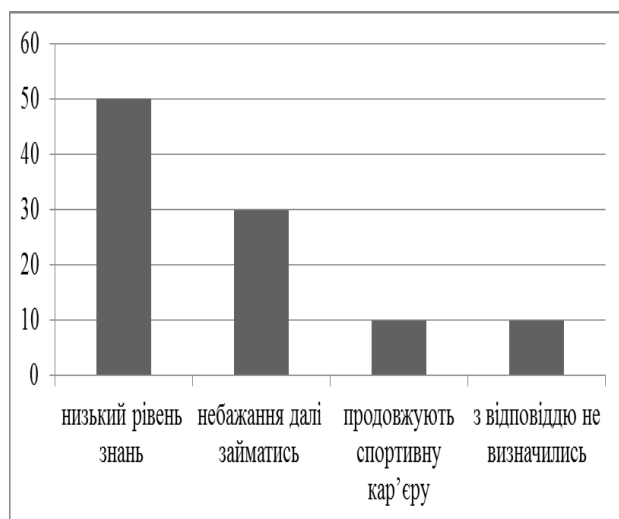

Рис. 1. Відповіді на питання «Що перешкоджає вступу спортсменів у заклади вищої освіти України?» (відсотки).

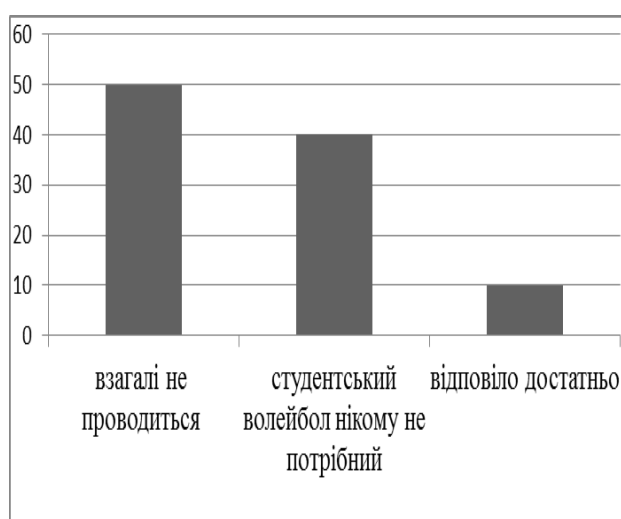

Рис. 2. Відповіді на питання «Чи достатньо проводиться спортивних змагань на місцевому та всеукраїнському рівні для студентських команд?» (відсотки).

На питання анкети: «Чи достатня мотивація у студентів спортсменів до тренувального процесу?» варіанти відповідей засвідчили – 60% «так», 40% – «ні».

Що до питання анкети: «Яким Ви бачите чемпіонат студентської ліги в майбутньому?» 40% – вважає збільшення кількості команд учасників та формування ліг, 30% – проведення змагань в чотири тури, 10% – кожна команда має приймати тур, 10% – кращі студентські колективи будуть мати середній рівень гри, але це будуть дійсно збірні ЗВО, без залучення студентів, які є волейболісти професіонали, 10% – команда буде формуватися виключно із гравців одного ЗВО (рис 3).

На сьоме питання анкети: «На Вашу думку чи можуть грати в студентській Лізі професійні гравці?» 50% – відповіли «так», 45% – «ні», 5% – виключно у вищій студентській Лізі.

Вивчаючи фінансову підтримку команд сформувався наступне питання анкети: «Наскільки якісною фінансово є підтримка волейбольної команди з боку керівництва вашого ЗВО за п'ятибальною шкалою?» 10% – тренерів оцінило на п'ять балів, 20% – на чотири бали, 60% – на три бали, 10% – на два бали (рис 4).

Десяте запитання анкети стосується завдань роботи тренера: «Чи ставите Ви перед собою завдання підготовки гравців для вищої ліги, суперліги та збірних команд України з волейболу?». 80% – респондентів відповіло «так», 15% – «ні», 5% – з відповіддю не визначились.

На одинадцяте питання анкети: «Як Ви оцінюєте роботу ФВУ для популяризації студентського волейболу?» 90% – опитаних оцінили незадовільно, відзначив, що нічого не робиться, змагання проводяться виключно за кошти закладів вищої освіти, 10% – задовільно.

Дванадцяте питання анкети яке стосуються проведення чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» звучить так: «Які виникають проблеми при проведенні чемпіонату студентської ліги?»

- відсутність регламенту чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» перед початком сезону;
- відсутність календаря змагань Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» на протязі ігрового сезону;

- гравці в командах старше 25 років;
- у студентів приватних ЗВО відсутні студентські квитки;

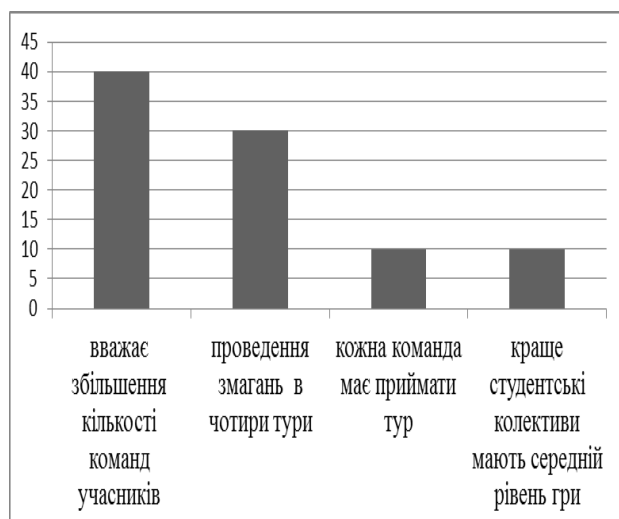

Рис. 3. Відповіді на питання «Яким Ви бачите чемпіонат студентської ліги в майбутньому?» (відсотки).

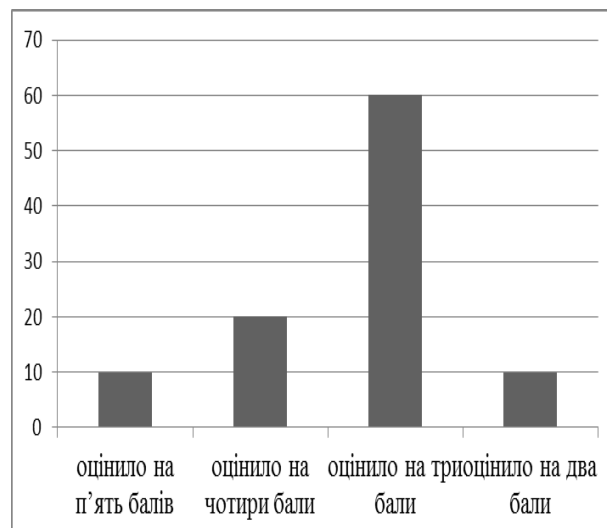

Рис. 4. Відповіді на питання «Наскільки якісною фінансово є підтримка волейбольної команди з боку керівництва вашого ЗВО за п'ятибальною шкалою?» (відсотки).

- грають за команди всі гравці суперліги, які не тренуються в ЗВО;
- гравці навчаються в ЗВО більше 6-10 років;
- студенти знаходяться в академвідпустці і на цей момент є відрахованими із ЗВО, але грають за студентську команду ЗВО;
- в студентській Лізі мають грати тільки студенти одного ЗВО, виникають проблеми з контролем кількості гравців задіяних на всіх турах з інших ЗВО в одній команді;
- не враховується думка тренерів при розробленні ФВУ регламенту чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга»;
- відсутність чіткого формулювання у Регламенті чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга», щодо підтверджуючих документів, які дають право спортсменам приймати участь у змаганнях. Повинен для цієї мети застосовуватися тільки один документ – *студентський квиток*.

Висновки. Таким чином анкетування показало, що велика кількість чинників впливає на розвиток студентського волейболу в Україні, а саме 50% – тренерів вважає студентський волейбол має отримувати більшу

підтримку від адміністрації ЗВО та ФВУ. Рівнем абітурієнтів спортсменів, які готують ДЮСШ незадоволенні – 75%. Не достатня мотивація у студентів спортсменів до тренувального процесу у 40%, взагалі не проводиться на місцевому рівні ніяких змагань для збірних команд ЗВО – відповіло фахівців 40%, 50% – вважає, що студентський волейбол нікому не потрібний і ФВУ проводить змагання для «галочки», без врахування думки тренерів команд. Якісну фінансову підтримку волейбольної команди з боку керівництва ЗВО оцінило 60% тренерів – на три бали, 90% – опитаних оцінили роботу ФВУ в популяризації студентського волейболу, як незадовільно.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у вивченні роботи тренерів ЗВО у підготовці волейболістів у якості резерву професійних команд.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Федерація волейболу України (2004). Календар Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» в сезоні 2004-2005 років. Retrieved from URL <http://www.fvu.in.ua>.
- Федерація волейболу України (2018). Календар Чемпіонату України з волейболу «Студентська ліга» в сезоні 2018-2019 років. Retrieved from URL <http://www.fvu.in.ua>.
- Мельник, М., & Пітин, М. (2015а). Студентський спорт: перспективи наукових досліджень. *Спортивний вісник Придніпров'я: наук.-практ.*, (3), 73-76. Retrieved from URL http://file:///C:/Users/%D0%98%D1%80%D0%B8%D0%B0/Documents/Downloads/svp_2015_3_15.pdf
- Мельник, М.Г., & Пітин, М.П. (2015b). Нормативно-правове регулювання студентського спорту України. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт (10 (65)), 105-108.
- Морозовський, О.Л. (2010). Конспект лекцій з волейболу. *ВОЛЕЙБОЛ-2010*, 104. Retrieved from URL <https://www.eprints.kname.edu.ua> ›
- Новини волейболу з Всесвітньої Універсиади. Retrieved from URL <https://www.volleyball.ua/international-universi>.
- Українські волейболісти увійшли в історію – 7 фактів. Retrieved from URL <https://www.radiosvoboda.org/a/30181651.html>.
- Професійно про волейбол – у колі ЗМІ. Retrieved from URL <https://www.volleyball.ua/news/profiesiino-pr>.
- Студентська ліга: думки з приводу. Retrieved from URL <http://www.5kolec.com/volleyball/news/article-11541/>
Retrieved from <https://sport.ua/news/450181-universiada-2019-obe-nashi-sbornye-finishirovali-vo-utorom-desyatke>

Стаття поступила до редакції: 06.05.2020 р.

Опублікована: 01.06.2020 р.

Аннотація. Радченко А. В., Дмитрук В. С., Ковальчук В. Я. *Актуальные проблемы студенческого волейбола в Украине. В последний годы в Украине студенческий волейбол переживает кризис. Эта тенденция прослеживается после выступления студенческих команд на Всемирных Универсиадах.*

Всемирная Универсиада - 2019, украинские сборные выступили крайне неудачно. Среди 20 мужских команд наша сборная заняла 13 место, а среди 16 женских команд - только 14. А еще совсем недавно были времена, когда украинские волейболисты-студенты на Всемирной Универсиаде боролись исключительно за медали. Так, в 2011 году на Универсиаде в Китае мужская сборная Украины стала серебряным призером, а женская заняла 6 место. В 2013 году на Универсиаде в Казани мужская сборная Украины в матче за третье место проиграла сборной Японии. На Универсиаде 2015 году в Южной Корее обе наши сборные стали серебряными призерами, а на Универсиаде 2017 года в Тайване, женская сборная Украины завоевала бронзовые награды, а мужчины снова уступили сборной Японии в матче за 3 место. Возвращаясь к турниру Всемирной Универсиады 2019, следует заметить, что и мужская, и женская сборная Украины были неплохо укомплектованы игроками, которые выступают в отечественной Суперлиге, причем некоторые из них имеют даже опыт выступления за национальную сборную страны.

Цель исследования. Работа заключалась в определении факторов влияющих на развитие студенческого волейбола в Украине. **Методы исследования:** анализ научной, методической литературы и периодических изданий, анкетирование тренеров, методы

математической статистики. **Организация исследования:** исследование проводилось в высших учебных заведениях Украины: Луцка, Тернополя, Ровно, Хмельницкого, Житомира и Киева. В исследовании приняли участие 20 тренеров высших учебных заведений Украины III-IV уровня аккредитации. **Выводы.** Таким образом, анкетирование показало, что большое количество факторов влияет на развитие студенческого волейбола в Украине, а именно 50% - тренеров считает, что студенческий волейбол должен получать большую поддержку от администрации ВУЗов и ФВУ. Уровнем абитуриентов-спортсменов, которых готовят ДЮСШ не удовлетворены - 75% тренеров. Недостаточная мотивация студентов спортсменов к тренировочному процессу, у 40% респондентов, не проводится на местном уровне ни каких соревнований для сборных команд ВУЗ, 50% - считает, что студенческий волейбол ни кому не нужен и ФВУ проводит соревнования для «галочки», без учета мнения тренеров команд. Качество финансовой поддержки волейбольной команды со стороны руководства ВУЗа на три балла оценило 60% тренеров, 90% опрошенных оценили неудовлетворительно работу ФВУ в популяризации студенческого волейбола. Тренеры отмечают, что ФВУ соревнования проводит исключительно за средства высших учебных заведений.

Ключевые слова: анкета; волейбол; студенческие команды; спортсмены; тренер.

Annotation. Radchenko O., Dmitruk V., Kovalchuk V. Actual problems of student volleyball in Ukraine. In the recent years, student volleyball has been declining in Ukraine. This tendency is clearly shown by the performance of student teams at the World Universiades. The World Universiade - 2019 was a failure for Ukrainian national teams. Our team was the 13th among 20 men's teams and only the 14th among 16 women's teams. But it wasn't a long time ago when Ukrainian students were competing solely for medals. So, in 2011 Ukrainian men's national team became the silver medalist at the Universiade in China, and the women's team won the 6th place. In 2013, Ukrainian men's national team lost to Japan in the third place playoff at the Universiade in Kazan. At the Universiade in South Korea in 2015, both of our teams won silver medals, and at the Universiade 2017 that took place in Taiwan, Ukrainian women's national team won bronze medals and the men lost to Japan national team in the match for third place again. Returning to the World Universiade 2019 tournament, it's worth noting that both the men's and women's national teams comprised good players that took part in the National Super League, some of them even played for the National Team of Ukraine. **The aim of the study.** The aim of the study was to determine the factors that influence the development of student volleyball in Ukraine. **Research methods:** analysis of scientific, methodological literature and periodicals, questionnaire among the coaches, methods of mathematical statistics. **Organization of the study:** the study was conducted at Higher education institutions in Ukraine: Lutsk, Ternopil, Rivne, Khmelnytsky, Zhytomyr and Kiev. 20 coaches of Ukrainian higher education institutions III-IV accreditation level participated in the study. **Conclusions.** Thus, the survey showed that a large number of factors affect the development of student volleyball in Ukraine, namely, 50% of coaches believe that student volleyball should receive more support from the administration of higher education institutions and UVF. 75% of respondents are dissatisfied with the level of athletes –entrants that are prepared by sports schools. 40% of respondents claim that there is a lack of motivation among athletes students for the training process. There are no competitions at all at the local level for the national teams at higher education institutions - 40% of experts provided the following answer. 50% of respondents - think that student volleyball is not needed by anyone and UFV holds competitions without considering the opinion of the team coaches. The qualitative financial support of the volleyball team by the leadership of higher education institutions was evaluated by 60% of the coaches - by three points. 90% of those surveyed rated the work of the UVF in the promotion of student volleyball as unsatisfactory, that is nothing is being done, and competitions are held exclusively at the expense of institutions of higher education.

Key words: questionnaire; volleyball; student teams; athletes.

References

- Federacija volejbolu Ukrai'ny* (2004). Kalendar Chempionatu Ukrai'ny z volejbolu «Students'ka liga» v sezoni 2004-2005 rokiv [Volleyball Federation of Ukraine (2004). Calendar of the Ukrainian Championship on volleyball "Student League" in the season 2004-2005]. Retrieved from URL <http://www.fvu.in.ua>. [in Ukrainian].
- Federacija volejbolu Ukrai'ny* (2018). Kalendar Chempionatu Ukrai'ny z volejbolu «Students'ka liga» v sezoni 2018-2019 rokiv [Volleyball Federation of Ukraine (2004). Calendar of the Ukrainian Championship on volleyball "Student League" in the season 2018-2019]. Retrieved from URL <http://www.fvu.in.ua>. [in Ukrainian].
- Mel'nyk, M., & Pityn, M. (2015a). Students'kyj sport: perspektyvy naukovykh doslidzhen' [Student sports: prospects for scientific research]. *Sportyvnyj visnyk Prydniprov'ja: nauk.-prakt.* [Sports herald of the Dnieper region], no. (3), 73-76. [in Ukrainian].
- Mel'nyk, M.G., & Pityn, M.P. (2015b). Normatyvno-pravove reguljuvannja students'kogo sportu Ukrai'ny [Statutory regulation of student sports in Ukraine]. *Naukovyj chasopys NPU im. M.P. Dragomanova. Serija 15. Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi kul'tury* [Scientific journal of M. P. Drahomanov NPU Scientific journal of M. P. Drahomanov NPU], no.10 (65), 105-108. [in Ukrainian].
- Morozovs'kyj, O.L. (2010). Konspekt lekcij z volejbolu [Volleyball Lecture Project]. *VOLEJBOL-2010* [Volleyball-2010], 104. Retrieved from URL <https://www.eprints.kname.edu.ua> >. [in Ukrainian].
- Novyny volejbolu z Vsesvitn'oi' Universiady* [Volleyball news on the World University Games]. Retrieved from URL <https://www.volleyball.ua/international-universi>. [in Ukrainian].
- Ukrai'ns'ki volejbolisty uvijshly v istoriju – 7 faktiv* [Ukrainian volleyball players entered the history - 7 facts]. Retrieved from URL <https://www.radiosvoboda.org/a/30181651.html>. [in Ukrainian].
- Profesijno pro volejbol – u koli ZMI* [About volleyball professionally - in the circle of mass media]. Retrieved from URL <https://www.volleyball.ua/news/profiesiino-pr>. [in Ukrainian].
- Students'ka liga: dumky z pryvodu* [Student League: thoughts on]. Retrieved from URL <http://www.5kolec.com/volleyball/news/article-11541/>. [in Ukrainian].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Радченко Олександр Вікторович: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету: вул. Львівська 75, м. Луцьк, 332, Україна.

Радченко Александр Викторович: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент кафедры физической культуры, спорта и здоровья Луцкого национального технического университета: ул. Львовская 75, г. Луцк, 332, Украина.

Oleksandr Radchenko: Doctor of Philosophy, Department of Physical Culture, Sport and Health, Lutsk National Technical University: st. Lvivska 75, Lutsk 332, Ukraine.

orcid.org/0000-0002-1822-8033

E-mail: Rad71@email.ua.

Дмитрук Віталій Степанович: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету: вул. Львівська 75, м. Луцьк, 332, Україна.

Дмитрук Виталий Степанович: кандидат педагогических наук, доцент кафедры физической культуры, спорта и здоровья Луцкого национального технического университета, ул. Львовская 75, г. Луцк, 332, Украина.

Vitaliy Dmitruk: Doctor of Philosophy, Department of Physical Culture, Sport and Health, Lutsk National Technical University: st. Lvivska 75, Lutsk 332, Ukraine.

orcid.org/0000-0003-1899-7681

E-mail: dm.andriy@gmail.com

Ковальчук Володимир Ярославович: *кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету: вул. Львівська 75, м. Луцьк, 332, Україна.*

Ковальчук Владимир Ярославович: *кандидат педагогических наук, доцент кафедры физической культуры, спорта и здоровья Луцкого национального технического университета: ул. Львовская 75, г. Луцк, 332, Украина.*

Volodymyr Kovalchuk: *Doctor of Philosophy, Department of Physical Culture, Sport and Health, Lutsk National Technical University: Lutsk National Technical University: st. Lvivska 75, Lutsk 332, Ukraine.*

orcid.org/: 0000-0001-5888-7458

E-mail: v.kovalchuk@lntuu.edu.ua